

Права і обов'язки батьків

Закон України Про загальну середню освіту

Стаття 29. Права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють

1. Батьки або особи, які їх замінюють, мають право:

- вибирати навчальні заклади та форми навчання для неповнолітніх дітей;
- приймати рішення щодо участі дитини в інноваційній діяльності закладу загальної середньої освіти;
- обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування закладів загальної середньої освіти;
- звертатися до відповідних органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей;
- захищати законні інтереси дітей.

2. Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані:

- забезпечувати умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за будь-якою формою навчання;
- постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей;
- поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до сім'ї, старших за віком, державної, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, до народних традицій і звичаїв;
- виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей Українського народу, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до України.

Закон України Про освіту

Стаття 55.

Права та обов'язки батьків здобувачів освіти

- Виховання в сім'ї є першоосновою розвитку дитини як особистості. Батьки мають рівні права та обов'язки щодо освіти і розвитку дитини.

2. Батьки здобувачів освіти мають право:

- захищати відповідно до законодавства права та законні інтереси здобувачів освіти;
- звертатися до закладів освіти, органів управління освітою з питань освіти;
- обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми відповідної освіти;
- брати участь у громадському самоврядуванні закладу освіти, зокрема обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування закладу освіти;
- завчасно отримувати інформацію про всі заплановані у закладі освіти та позапланові педагогічні, психологічні, медичні, соціологічні заходи, дослідження, обстеження, педагогічні експерименти та надавати згоду на участь у них дитини;
- брати участь у розробленні індивідуальної програми розвитку дитини та/або індивідуального навчального плану;
- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності.

3. Батьки здобувачів освіти зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;
- сприяти виконанню дитиною освітньої програми та досягненню дитиною передбачених нею результатів навчання;
- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;
- формувати у дітей усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України;
- виховувати у дитини повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України;
- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за наявності).
- Держава надає батькам здобувачів освіти допомогу у виконанні ними своїх обов'язків, захищає права сім'ї.
- Органи державної влади та органи місцевого самоврядування мають поважати право батьків виховувати своїх дітей відповідно до власних релігійних і філософських переконань, а суб'єкти освітньої діяльності мають враховувати відповідні переконання під час організації та реалізації освітнього процесу, що не повинно порушувати права, свободи та законні інтереси інших учасників освітнього процесу.
- Інші права та обов'язки батьків здобувачів освіти можуть встановлюватися законодавством, установчими документами закладу освіти і договором про надання освітніх послуг (за наявності).

Сімейний Кодекс України

Стаття 141

- Батько і мати мають рівні права та обов'язки щодо дитини, незалежно від того, чи перебувають вони у шлюбі.

Стаття 150

Батьки зобов'язані:

- Виховувати дитину в дусі поваги до прав інших людей, любові до свого народу;
- Піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток;

- Забезпечити здобуття дитиною повної загальної освіти; .
- Поважати дитину. Забороняється будь-яка експлуатація дитини батьками, фізичні покарання та покарання, які принижують гідність дитини.

Стаття 152

Право дитини на належне батьківське виховання забезпечується системою державного контролю.

Стаття 157

- Питання виховання дітей вирішуються спільно. Той з батьків, хто проживає окремо від дитини, зобов'язаний брати участь у її вихованні і має право на особисте спілкування, якщо таке спілкування не перешкоджає нормальному розвитку дитини. Якщо батьки не можуть дійти згоди щодо участі у вихованні, то порядок визначається органом опіки та піклування. У випадку, якщо батьки не підкоряються рішенню органу опіки, то кожен з батьків має право звернутися в суд для вирішення суперечки.

Кодекс по адміністративні правопорушення

Стаття 184 частина 1

- Ухиляння батьків від виконання обов'язків по забезпеченню необхідних умов життя, навчання і виховання неповнолітніх дітей – попередження або штраф (1-3 неоподатковувани мінімуми).

Стаття 184 частина 2

- Ті ж дії, скоєні повторно протягом року, після накладання покарання -штраф (від 2-4 неоподатковуваних мінімумів).

Стаття 184 частина 3

- Якщо неповнолітній скоїв адміністративне правопорушення у віці від 14 до 16 років, на батьків накладається штраф (3-5 неоподатковуваних мінімумів громадян).

Стаття 184 частина 4.

- Скоєння неповнолітнім дій, що передбачені Кримінальним Кодексом, якщо він не досяг віку кримінальної відповідальності тягне за собою накладання штрафу на батьків (10-20 неоподатковуваних мінімумів). Всі штрафні санкції накладаються тільки в судовому порядку і сплачуються в банківських установах. Відмова батьків від дитини є неправозгідною, суперечить моральним засадам суспільства (ст. 155 Сімейного Кодексу). Батьки не можуть відмовитися від своїх прав та обов'язків, вони можуть втратити їх у судовому порядку. Батьки можуть бути позбавлені батьківських прав, якщо буде встановлено, що вони ухиляються від виконання батьківських обов'язків по вихованню дітей, не забрали дитину з пологового будинку, жорстоко поведуться з дітьми, є хронічними алкоголіками чи наркоманами, вдаються до експлуатації дитини, примушують до жебракування та бродяжництва (ст. 164 Сімейного Кодексу). Злісне ухилення батьків від виконання обов'язків щодо здобуття їх неповнолітніми дітьми повної загальної середньої освіти може бути підставою для позбавлення батьківських прав (спл 47 Закону України «Про загальну середню освіту»). У виняткових випадках, при безпосередній загрозі для життя і здоров'я дитини, орган опіки та піклування (виконком) або прокурор мають право постановити рішення про негайне відібрання дитини у її батьків (ст. 170 Сімейного Кодексу), Злісне невиконання батьками встановлених законом обов'язків по догляду за дитиною, що

спричинило тяжкі наслідки, – карається обмеженням волі на строк від 2 до 5 років або позбавленням волі на той самий строк (ст. 166 Кримінального Кодексу України). Але допускається поновлення у батьківських правах (спи 169 Сімейного Кодексу України), якщо батьки змінили поведінку, і поновлення в правах є в інтересах дітей.